

UNU

ANUL IV ■ NR. 33 ■ FEBRUARIE 1931 ■ LEI 5

4-5

1931-1932

COLABOREAZA : geo bogza ■ victor brauner ■ filip brunea ■ ion călu
găru ■ paul eluard ■ andré far ■ b. herold ■ raul iulian ■ m. h.
maxy ■ moldov ■ sașa pană ■ s. perahim ■ ilarie voronca ■ a. zarembo

In supliment, tabla de materie pe cei trei ani de apariție împlinită

VOR APARE IN ACEST TRIMESTRU

ION CĂLUGĂRU

Luceafărul nopții Omul de după ușă

Povestiri quasi populare

Roman

Editura UNU

Editura CIORNEI

SAȘA PANA

**Echinox
arbitrar**

cu desene de M. H. Maxy

Editura UNU

MOLDOV

Repertoriu

cu desene de S. Perahim

Editura UNU

STUDIO
MAXY

**Interiorul
modern**

Calea Victoriei, 77
(vis-a-vis de Biserica Albă)

A. ZAREMBA

Deschidere

POEME

Desene de S. Perahim

Editura UNU

S. PERAHIM

MIXOMICETE

DESENE

Contribuțiuni sumare la cunoașterea mișcării moderne dela noi

În anul 1923, când Herwarth Walden organizează prima mea expoziție de pictură la Berlin, Marcel Iancu consuma primul succes al expoziției sale, cu atât răsunet pe acea vreme în București. Un expresionism brutal, în armonii fugoase de culoare, îi creia o arenă de simpatii. Venit imediat după Iser, terenul era limpezit pentru o victorie. Secondat de poetul și prietenul Ion Vinea, editează o gazetă săptăminală, *Contemporanul*, care pe lângă o atitudine democratică cuviincioasă, propunea să infiripeze stînga plastice și a lirismului poetic. Și s'au alăturat mai tîrziu poetul Ion Barbu și Jacques Costin. După sosirea mea în țară, am luat loc printre ei, și ca urmare *Contemporanul* apare ca revistă lunară de avangardă modernă. Deși ca preocupări ideologice eram la poli opuși, atît Marcel Iancu cît și subsemnatul am găsit pe atunci o punte de înțelegere în colaborarea noastră. În acelaș timp, incognito printre noi, Mattis Teutsch deschide o restrînsă expoziție de uleiuri și sculpturi, pentru care n'a găsit decît un infim interes, chiar în cercurile mai avansate. În aceiaș iarnă, vernisez prima mea expoziție pur constructivă într-o atmosferă de ostilitate. (Criticii mă invitau să părăsesc țara intrucît nu găsisem cu ea nici o afinitate sufletească. Brăncuși realizase aceasta, fără intervenția nimănui). Doar Filip Brunea, Ion Călugăru, B. Florian și Sandu Eliad, s'au declarat prieteni acestei mișcări. Marcel Iancu consideră expoziția prematură pentru București, și mai ales în afară de artă. Totuși mai tîrziu încercă aceleaș probleme abstracte, expuse în prima expoziție internațională, alături de o sumă întreagă de colegi străini, invitați special să demonstreze aceiaș teorie.

Și pînă la acea manifestare ce a hotărit pentru mai tîrziu un drum deslușit avangardei noastre, au apărut la granița republicii ideologice, o seamă de tineret, voios și hotărit de luptă. Printre cei de atunci, poetul *Restriștilor*, Ilarie Voronca, pictorul Victor Brauner, Mihail Cosma și Stephan Roll. Călăuziți la începuturile lor, de o curiozitate tinerească și un neastîmpăr firesc, s'au alăturat mișcării dela *Contemporanul*, în grup strîns. Și cînd primele lor manifestări promiteau acea izbîndă de care s'au învrednicit pînă la urmă, cu această credință am propus să le facem cînstea unei colaborări. Și n'am admis altfel decît prin ușa mare. Și nu în monom cu intervale mari de timp și spațiu, cum o doreau ceilalți. Și pentru aceasta, și pentru cele ce bănuiam că vor isvorî din asemenea controverse, am preferat să mă'nlătur unui mediu cu mentalități mai mult burgheze și în contradicție cu arta lor.

Această ruptură de *Contemporanul* s'a produs după Expoziția internațională din str. Corăbiei, care la 30 Decembrie 1924, întrunește sub organizarea lui Ion Vinea, Marcel Iancu și a mea, o primă manifestare de plastică europeană. Iau parte pictorii din Polonia, Ungaria, Belgia, Cehoslovacia, Germania și Sue-

dia. Maestrul Brăncuși admite participarea sa, cu lucrări din țară. Apoi camarazii: d-na Milița Petrașcu, Mattis Teutsch și Victor Brauner. Cîteva mobile, măști ceilaneze. D-l Eugen Filotti rostește cuvîntul de deschidere. Manifestarea a făcut destulă vîlvă, deși criticii au suris cu superioritate, la acele închipuiri colorate și s'au amuzat de comun acord cu publicul nărvit din învățătura lor estetică. Doar Tudor Vianu, a fost înțelegător, subliniind importanța manifestării în *Mișcarea literară*. D-l Vianu, cu un an înainte, desvoltase în *Viața romînească*, un studiu de adîncă înțelegere asupra mișcării plastice din ultima decadă. Diverse manifestări și manevre în afară de artă, hotărise pentru mine la isprăvitul acestei expoziții o atitudine de izolare.

Cu o lună și ceva înainte de expoziția internațională, în Octombrie 1924, apare ca răspuns la ostracismul lui Marcel Iancu și Ion Vinea, bomba lui Ilarie Voronca: „75 H. P.". Pentru desfășurarea unui nou steag de luptă. Pentru afișarea unei credințe. O pilulă nouă: pictopoezia, reminiscențe dadaiste. Și cei porniți cu surle și tobe, s'au resemnat într-o admirație pentru primul născut din seria ce trebuia să continue. Și a continuat din mîna d-lui Scarlat Calimachi, care le-a deschis paginile revistei „Punct” timp de 3 luni și jumătate. Și în ale cărui pagini, protagoniștii lui „75 H. P.” au depășit prima lor manieră, și „Punct” le-a rezolvat ucenicia.

Izolată de aceste frămîntări, propun editarea unei reviste mai cuprinzătoare de adevăruri și preocupări noi. Apare la 1 Martie 1925, și cuprinde în alcătuirea ei pe d-nii: F. Brunea, Ion Călugăru, Ilarie Voronca și subsemnatul ca redactori la București; B. Fondane și Mattis Teutsch, la Paris. Colaborează d-nii: Stephan Roll, Victor Brauner, Ernest Cosma, Mihalevici, B. Florian, Corneliu Mihăilescu etc. Din conciliabule comune, Ion Călugăru stenografiază manifestul revistei „Integral”: „sintetizăm voința vieții din totdeauna, de pretutîndeni și eforturilor tuturor experiențelor moderne. Cufundați în colectivitate, îi creiăm stilul după instinctele pe cari și le bănuiește”. E pentru prima oară, la noi, cînd o revistă promovează o directivă, impunîndu-și o revizuire a tuturor experimentelor de artă.

Astăzi după atîția ani de cercetări și efuziuni creiatoare manifestul primului număr din *Integral*, trăiește intact, promotor pentru orice faptă de artă nouă. Studii diverse despre mișcările în formație și adaptarea lor la noi, formează sinteza de artă a integralismului iscălite de Ion Călugăru, F. Brunea, Ilarie Voronca și Mihail Cosma. Consecvența continuă a colaboratorilor, lipsa de infiltrare a elementelor dubioase, sau de fațadă, au dat revistei o alură de strînsă solidaritate și de curat aspect ideologic. Colaborări europene ca Tristan Tzara, René Crevel, Ribemont Desaignes, Marinetti, Herwarth Walden, C. Brăncuși, variază și întregesc cuprinsul revistei. Un număr întreg

e dedicat prin munca și prietenia lui Ernest Cosma, futurismului italian.

Concomitent cu noi, Contimporanul își duce o existență firavă cu toată continua colaborare a lui Marcel Iancu. După plecarea lui Ion Barbu, îi iau locul Romulus Dianu și Sergiu Dan. Agenți străini își manifestă spleenul în paginile revistei: d-l Mutius și Camil Petrescu, Principesa Bibescu și N. D. Cocea.

Expozițiile anuale ale d-lui Marcel Iancu, suscită interese, tot mai izbânditoare. În tovărășia d-nei M. Petrașcu, a d-rei Merica Rîmniceanu și apoi a d-rei Codreanu, reușesc să aducă dovada unei preocupări mai serioase, și mai cinstite, decît în manifestarea din Contimporanul.

Cu toate diferendele, reușim acum trei ani înjghebarea unei expoziții colective, cu aportul în plus a lui Mattis Teutsch, Victor Brauner și a mea. Cu această ocazie, Victor Brauner aduce pentru prima oară dovada unei frumoase sensibilități.

Deasemeni, concomitent cu revistele de propagandă și manifestările plastice, acțiunea modernistă își imprimă caracterul și în alte domenii.

În arhitectură, aportul lui Marcel Iancu e incontestabil de mare preț. Cît privește ideologia nouă și propagarea ei, cele cîteva lucrări sunt printre primele realizări de cutezanță estetică. Totuși arhitectura d-lui Marcel Iancu nu planează la nivelul operei sale picturale. E aproape o contradicție între spiritul ce se vrea static în arhitectură și aportul atît de dinamic și temperamentos al picturii d-sale.

Dotat, dar mai puțin apostolic, d-l Horia Creangă reușește un cub al cărui interior e tratat cu o adîncă evlavie arhitectonică. E poate singurul din arhitecturii noștri cari emoționează. Alții pe aceeași traectorie, imboldiți dintr-o necesitate a timpului, urmăresc o evoluție în afara voinței și puterii lor de creație.

În teatru, după prima încercare a chinuitului Armand Pascal cu *Insula*, pînă la apariția trupei din Wilna, prin intermediul regisorului Daniel și al poetului Sternberg, reușesc să infiltrez zi de zi o direcție spirituală nouă. Mi se alătură treptat actorii celei mai perfecte unități scenice. Chiar și poetul Sternberg, protivnic la început. Și montez trei piese. O intervenție inimoasă și financiară, n'a fost suficient chibzuită, pentru noi victorii în anul următor. Intervertirea rolului direcțional și impunerea de piese cu succese aiurea de altă natură, au fărâmițat entuziasmul și banii s'au prăpădit în încercări iluzorii și trupa din Wilna s'a descompus după trei ani de succese tari.

D-na Dida Solomon a crezut că va putea duce mai departe trena; dar cu procedee sfioase și codeli estetice. Și a înmormîntat un capital de făgăduieli și promisiuni poate reale, cu toată sirguința regisorului Eliad... De atunci, după cîteva încercări de tensiune pură ale lui Sternberg, s'a pus capăt mișcării teatrale moderne.

În arta aplicată, începuturile lui Andrei Vesprenie, aduc o notă de un ușor și stilizat expresionism german. Deși perseverent, realizările lui într-o tehnică admirabilă, nu dovedesc o alăturare echitabilă nouă. Lipsa unei subvențiuni serioase, amărăsc și alungă pe primul cutezător al artei aplicate la noi.

Preiau eu, continuarea operii lui Vesprenie, evidențiind în prim plan isbînzile constructivismului arhitectonic. Și vernisez o primă manifestare de artă

aplicată, în mobile, covoare, lămpi etc. O serie de cursuri în ateliere de îndemn profesional, le inaugurez pentru desvoltarea tineretului în acest domeniu, de înfrățire între spiritualismul nou și tehnică. Nevoile pecuniare curmă tot elanul meu didactic și mă găsesc obligat de a lichida academia de artă decorativă din str. Cîmpineanu. Astfel s'au sfărâmat toate jaloanele, pentru realizarea unei școli similare celei a lui Gropius la Dessau!

Studioul meu de astăzi e o continuare a aceluiaș efort, minus școala. Și prezintă dovada pentru cei ce au fost obtuși acelei idei că mina și tehnica românească în contact cu noua însuflețire colectivă poate da viață materialului, transformîndu-l în adevărate realizări de artă. Și sunt mîndru că pot mărturisi aceasta.

Și „Integral“, martor ocular al tuturor năzuințelor noastre, ne-a fost prieten de zile bune și de cele rele. Și cînd colaboratorii săi s'au risipit carencotro i-a dus viața și studiile, a încetat să mai apară.

În acest timp, poetul Ilarie Voronca tipărise la Paris, cu un desăvîrit lux grafic colecția „Integral“ cuprinzînd volumele sale „Colomba“, „Ulise“ și „Plante și animale“, „Poeme în aer liber“ de Stephan Roll, „Jurnal de sex“ de Geo Bogza, — cu ilustrații de Delaunay, Chagall, Brîncuși, V. Brauner. În țară: „Paradisul Statistic“ de Ion Călugăru cu desene de subsemnatul.

Cîteva personaje pivotau mai departe cu simpatia lor pentru noi, încercînd editoriale în provincie („Urmuz“) la Cîmpina).

În 1928, poetul Sașa Pană creiază și reușește a grupa în jurul lui „Unu“ pe Ilarie Voronca, Ion Călugăru, Stephan Roll, Victor Brauner, B. Fondane, Claude Sernet (Mihail Cosma) dela „Integral“ și alții noi printre cari Moldov, apoi Geo Bogza (dela „Urmuz“), dela „XX“ pe Raul Iulian, Al. Dimitriu-Păușești, A. Zarembo (mort anul trecut). Acum în urmă de tot pe promițătorii pictori S. Perahim și B. Herold.

Revista a fost mai mult contemplativă decît activă. Deunde poem și desen. O atitudine de rezervă poetică în cîmp circumscris de aceeași ideologie. În editura „Unu“ apar la rînd în volum poemele tuturor protagoniștilor săi și în plus editează întreaga operă a premergătorului „Urmuz“. În toamna trecută, revista berlineză „Der Sturm“ consacră un număr acestei mișcări, cuprinzînd dări de seamă și traduceri.

Am fost întotdeauna pentru o depășire a atitudinii sale pur contemplative și diversele mele insistențe reușesc să aducă revistei cu acest număr un nou plan de preocupări.

„Deacea necesitatea integrării noastre în natură; necesitatea înălțării noastre sensibile la o altitudine nouă. Deacea vrem contactul vehement cu ultimele vestigii ale amurgului unei lumi neconsumate. Propriile invenții ne-au covîrșit. Gîndul trebuie să depășească însăși viteza... moleșiți de beatitudini și autocompasiuni romantice“...

Această strînsă schiță a istoriei mișcării moderne la noi, fie că va folosi celui ce își va lua rolul s'o desvolte ulterior, fie că va stabili acest moment de unde pornim să ducem năzuințele noastre, începute cu „Integral“, prin UNU mai departe.

m. h. maxy

D E D I C A Ț I E

— S T R I G Ă T I N V E Ș N I C I E ! —

...Un toast, doamnă, pentru vara care a trecut și m'a păsuit, să pot isprăvi confesiunea. Am sîrșit aventurile altora care au fost ale mele, pentru că am sîngerat, suferit și urmărit cu respirația mea, respirația altora. Și acum cred în morală, cred într'un drept la compensație care, dacă nu-mi va reveni mie, va reveni altuia. Toamna apropiată insinuează meditații de eclesiast. Un soare convalescent (care vine regulat la slujbă ca bătrînii maniaci) se ascunde pe după norii de pîslă, își ia temperatura și pulsul — și se plimbă găfîind pe moșii de azur. Peste tristețea strugurilor de August, peste neastîmpărul unei Salomei bețivite, de gura roșie umplute cu lăcuste și aguridă a lui Jokhanan, se așterne un zaimf de aramă peste coline limpezi iar peste orașe febrile scînteie o lumină fosforescentă. Sîngele podgoriei fierbe în butii, miresmele pămîntului se înalță în văzduhul clătinat de curenți, ogoarele își achită polițele către stăpîni; stăpînii amină scadența. Noptile de toamnă plutesc pe un ocean de orchestre sub ploaia rece a stelelor, în unduirea răcoroasă a vînturilor... Să fi viețuit într'un timp cînd massee pricep politică, economie, în care dela o vîrstă toată făptura renunță benevol la copilăria ei și, dacă nu plodește, simulează — să fi viețuit cînd misterul e o nuntă și mirii toți pămîntenii!

Doamnă, nu mi-au plăcut întotdeauna icrele negre; găsesc totuși, că face bine pe masă, o farfurie cu boabe negre, o sticlă de vin rubiniu și femeia alături, așteptînd să-i servești friandize verbale. Te-am poftit la un festin de amintiri și înalț în chip de cupă călimara. Imi permit să te întreb: te-ai gîndit că și la anul 3000 vor viețui oameni pe pămînt, incredințați că au depășit înțelepciunea Bibliei, a Vedelor, pe Budha, pe Platon, pe Iisus, pe noi, dela sine înțeles? Ne vor privi de sus, dintr'o eternitate provizorie ca și a noastră. Vor rîde de moda noastră, de năravurile noastre. Găsesc că pe măsură ce trece un anotimp, nvățăm să ne îmbrăcăm mai simplu, mai aproape de trup. Nu isbutim, totuși să ne schimbăm, să ne întrecem, deși ne pare. La 3000, poate că femeile vor ști să simuleze sentimentalitatea, să livreze cu mai multă ușurință mîngîierea (vîrsta rasei, vîrsta lor, li se va acorda privilegiul unei rutine). Poate că atunci vor rîde de acest sentiment — dragostea — care a stîrnit pasiuni și drame. Se va spune, poate, de către acei ce vor înțelege senzul tragic, deșertăciunea în care ne statem — ca și astăzi ca și eri: (comentăm viitorul ca pe un trecut răpus).

—Pe atunci, pe toată planeta și în Europa, bal mare. Primele căi aeriene s'au trasat, pe străzi se îmbulziau idei, oameni, vehicule și construcții. (Atunci s'au pus bazele marei case de pensii pentru animale). Au trecut străbunii prin revoluții, răboaie civile, foamete, epidemii. Au fost cîteva cetăți renumite: New-York, Londra, Paris, Berlin. Stăruia pe malul unui păriș uscat, Dimbovița, un orașel: București. Unde deasemeni trăiau oameni (deși mai mult pe bază de expediente) unde viața era un expedient. Străzile, parcurile, amorurile se construiau în mod provizoriu. Tinerețea avea farmec dacă era veselă. Erau bîlciuri unde se adunau cheflii, marchitanii, neguțătorii din toate ungherele țării; erau cabarete unde

femeile aduse din provincie se declarau sosite de peste fruntarii, fetele aveau o izbucnire de frumusețe care dăinuia cîteva ani — ce puțini! — și se urîțiau. Mai aveau o izbucnire după măritiș și se stîngeau ca felinarele, ca feștilele și vulcanii. Tinerii își umflau nările, benchetuiiau, se luau la întrecere care e mai tare. Cîteva se retrăgeau în singurătate, se căzniau, să dea un filc petrecerii. Ce bal, pe atunci cînd oamenii se mai nutriau cu roadele pămîntului, fabricile de conserve nu erau prețuite și alimentația sintetică necunoscută!

Mare e beatitudinea de a nu te naște poet. Să nu vezi baluri, să nu rămâi cu gustul sâlcii al nopților pierdute... Nopti albe? de-am trăit și mă întreb cine a mai scornit nerozia? Noptile cari te tîrîie ca valurile pe înecat și luminile aprinse care filează în vinețele beznelor, nopți albe?..

Unii pretind, doamnă, că vara femeile sunt frumoase. Și florile. Am auzit pe doctorul meu fredonînd — ca să mă liniștească înainte de a-mi practica o puncție lombară — un cîntec în care nu se vorbea decît de flori și femei. Cu siguranță că micul chirurg era imbecil. Dealminteri, bărbații trecuți de 35 de ani încep să se imbecilizeze lent, să laude tinerețea, să știe de le place sau nu ceva.

Diaphorus, contaminat de poezie, pretindea că femeile și florile s'au invrednicit de o liturghie. Ceiace înseamnă că sunt deopotrivă de frumoase. Se vede că nu v'a surprins pe voi, femei evanghelizate, circulînd pe plajă, diforme și măimutărind grația adolescenților simpli și puternici. (Poeții care v'au cîntat, deși n'au ajuns în clipa inspirației la vîrsta critică, erau de timpuriu bătrîni, de timpuriu inutili pe pămînt. Cei care comentează și nu îndeplinesc fapta). Intrucît privește florile — bietele! — nu se mărită decît cu bondari și gize cu nume necunoscut, și nu cuvîntă niciodată. Deși practică baletul în luncă n'au salariu pentru truda lor. Vînturile sunt desigur convinse că florile nu s'ar undui fără ajutorul lor. Vîntul e un maestru de balet și pentru pomii bătrîni..

Doamnă, te asigur că această vară nu va mai reveni; nu știm s'o poftim. Nimeni nu vine fără invitație pe pămînt. Am distribuit după plan timpul și el nu vrea să se supună ceasornicului. Ne închipuim c'am supus munții, apele, văzduhul și totul pare adevărat. Dacă printr'o întîmplare aflî însă că *nimic nu e adevărat* din ce te-au învățat alții, din ce ai învățat tu — dacă te mai crezi și demn — demisionezi din existență; de nu, rămâi...

August e un comentariu al verii. O păsuire acordată de vînturi și ploii orașelor, restaurantelor-grădini, teatrelor în aer liber și vagabonzilor pămîntului.

Mai sunt aprinse luminile după miezul nopții. Mașini plutesc prin cetate, întîmpinate de miresmele pietrelor incinse și plînsul orchestrelor tocmită să distreze pe cei care își așteaptă ceasul greu. Luminile sunt mereu aprinse, scumpă doamnă, dar ce bal sumbru, ce deșerte cupele, ce rînjite femeile și deșerte închipuirile!

...Am început să cred în morală. Poate, e o mîngîiere să te vinzi unei idei, cum vinzi un cal...

ion călugăru

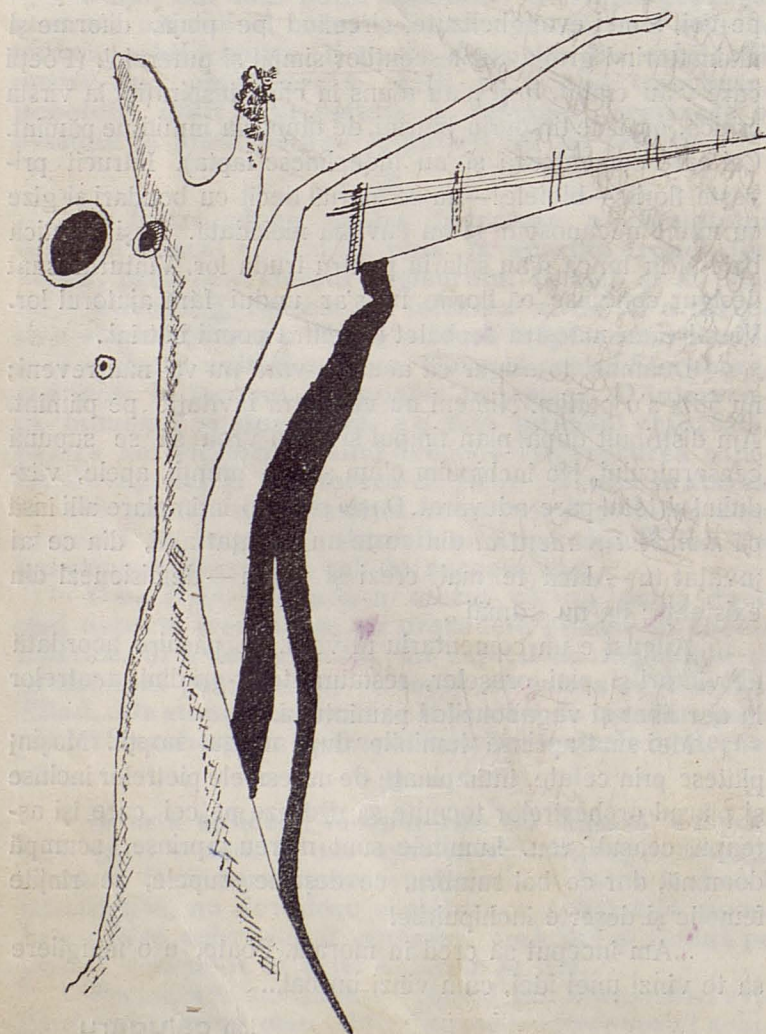
Din *Don Juan Cocosatul*. (1925—1930).

INVENTAR DE CONFESIUNI

sint oglinzi care nu se văd
ilarie voronca

Ai împlinit, domnișoară imaginară, nouăsprezece ani și ești mai frumoasă decât piersica de care degetele se tem să se apropie să o desprindă de pe creangă. Mi-ai vrea degetele de onix și imateriale. Ți-am adus în dar o carte, o carte în care cuvintele se surpă într-o cavalcadă de privighetori, comete și anotimpuri și la fiecare rînd un film îți oprește respirația, un film de zăpadă dizolvîndu-se în artere. O felie de soare se desprinde parcă să te arză, e o inimă sigiliu de insomnii, o neliniște urmărită de alta și ascunzîndu-se în închieturi, o veșnică hărțuială între lilioci și pocnete, e „Zodiac“, e Ilarie Voronca. Poetul alchimist al imaginii: ca o săgeată a aruncat poemul dincolo de orizontul — și orice orizont e strîmt — tradiției perfecte miopii și a rămas *singur* cu neliniștea și tinerețea. Poemele Zodiacului le trăiești ca anotimpuri. Fiecare cuvînt e o pasăre vie prinsă în sbor iar universul lui Ilarie Voronca nu e universul dumitale cetitor sau „scriitor“ care în pupila poetului cauți un sens ascuns.

O coală de hirtie acoperă străzile și îmbrățișează un peisaj în care iarna ridică un catarg de ghiață. Mai dansează sub bagheta crivățului fulgii de zăpadă

b. herold

ca funte pentru păpuși mari cît unghia și fiecare amintire întoarce spre tine gîtul de lebadă, gîtul alb ca doliul japonezilor, gîtul de lebadă alb ca și cîntecul degetelor de tristeță la clapele ecoului. Sint pe strada Lăpușneanu și-mi trece printre coaste și piele o vergea de ghiață și mă înăbușă. Mă gîndesc la tine Aurel Zaremba, pe care nu te mai simt umbră la stînga mea, la corpul tău devenit o radiografie de bete, un arbore în iarnă, la versul tău: „baghetele florilor mențin orchestrația cîmpului“ și la creierul schimbat pentru un bulgăre de noroi.

Nici cînd scriu, nici cînd mănînc, nu încerc vreo dorință de transformare în mai bine (?) sau mai rău a lumii. Mi-e indiferent fiecare moment al ei de imperfecție și-l primesc ca pe un cărbune pe care mi-l trece în palme cîneva și-l trec altuia. Și în palmă mi-a rămas o cicatrice indelibilă și un fir de cenușă. Mă înțeleg adesea căzut subit, dintr-o planetă unde eram singurul ins, într'un cazan cu smoală. Și totuși am cunoscuți și prieteni și bulevarde pe cari le iubesc. Dacă din disperări o pelerină de lavă îmi acoperă umerii, mă încălzește cu întrebări, totul se întîmplă fără lacrimi, fără strigăte. Totul se volatilizează pentru moneda fără curs la nici o bursă a poemului; poemul inutil și dureros ca o zi „frumoasă“ de primăvară cu plimbări și odihne în cimitir; poemul o mantie de hermină sau oxigen, plutind pe catastrofe; poemul frînghie pentru un dans al torțelor în vid; poemul ca fiorul hipnotizorului trezind cu o suflare ochii adormitei.

Și trecutul care sîntem chiar noi cu fiecare clipă adăugată în spate să fie mereu ucis cu unghia, ușor precum o gînganie. Spre fluviu sau băltoacă, un izvor pornit dintr-o ață de mătăasă incoloră destinul te duce de mină. Dar este egal.

Cartea mă trece prin acel izvor în care mă bălăcesc, în care mă prăvălesc sub o hipnoză de ace și în singurătatea celor doisprezece ani de cameră mobilată unde fiecare ecou al pașilor și al spiritului se ciocnește de scîndurile cu cărți. E camera în care am pierdut de bunăvoie necesitatea dialogului iubind inutilitatea discuției. Deaceia te-am înțeles și iubit dela 100 kilometri în scrisori cît tomuri, fără obligativitatea replicelor ca taxa coletelor cu ramburs. Au fost scrisori ca eprubetele pentru autoclav, în cari fermentii rămîn nedescifrați ochiului ore și zile și cari închid vaiete și viscoalele spiritului într'un mediu de sînge. Dar și glasul tău, al vostru, mi-e drag ca și o bătaie de flori, ca un bal sub policandre pendulînd pe un vapor în care apa a răzbit în sala mașinilor și urcă. Adesea îmi încerc vocea și știu o zi în care gîtlejul îmi va răspunde cu sunete de lut. Schimbul se face, cu buzele lipite, între ochi și furnicile omorîte de plumb în tuș.

Aici, unde nu cîntă nici o pasăre, unde focul și-a sublimat flacăra în aburul caloriferului și unde lipsa flăcării îți place fiindcă îi suferi lipsa. Lîngă masa albastră cuvîntul scris trece ca o secure de licurici, un cuvînt pornește ca o picătură izvorul și îi urmează altul altul, cu fiecare clipă se amestecă încolăcindu-se într'o procesiune de dantelă dusă de alizeie și furtună de-avalma. Sunetele cresc în fibră de alge minerale pînă la fluviul în odăjdii al poemului. Fiecare cuvînt ridică un alt pavilion, goarnea anunță alaiul de maci sălbatici și fruntea crește amară pînă la bolta legendei, pală, nudă — o cortină între tine și spectatori. (Acei spectatori compromiși de prostie iremediabilă vor deveni autori de volume și își vor proteja portretul pe pagina treia cu o hîrtie foarte igienică care-i supraprețuiește ca un plastron amidonat¹⁾).

și ca o pleoapă întrerupătorul închide lumina din ochii girafelor, iar reverberele se culcă în umbra lor. Rămîne o panoplie de anxietăți din cari însuflețite baionete cobor ca pești, iatagane din șalvari și stilette din coarnele cerbilor. Căprioarele au adormit; cîmpia o oglindă verde căzută din cer e încuiată în ochii lor de excursioniști. Mă svîrcolesc prin poteci cari pornesc din meduza trupului meu. În ureche ca într'un abis vrăjit iauie păsări cu stigmatele rănilor colier.

Mereu valurile mării se despletesc în bucle de spumă și nimeni nu le înțelege chemarea; iar ruperea și întoarcerea asupra lor însăși în convulsiunile cuplurilor, vilegiaturistul mulțămît le crede iscate anume pentru dînsul, anume pentru exclamația de satisfacție cretină: „vai, ce frumos!“.

sașa pană

1). De pildă „Dan Faur: BUST“. În josul căruia scîrnăvia a înscris prin fraudă steagul editurii „Unu“. Și dacă mi-a trimis o scrisoare în care îmi comunică moartea pseudonimului Dan Faur și supraviețuirea lui Alfred Fechner cu creierul și sufletul din brînză (de Brăila), nu o pot publica, deoarece lustru înăut de mult în imondicele canalelor, spre haznaua Dîmboviței bineprimitoare.

Deschide cuferele depe apa circulară, liniștită, din basmul sfintei Vineri, rînd pe rînd. Lăzile cu șerpi, salamandre năruite într'o sarabandă. Dincolo se înalță din freamăt palate de auroră ca stalagmite și domnițele înramate de fereastră apar cu miere în păr și inimile albastre în brațe. Dansatorii încă dorm unde peluza e din catifea; de sus le cad pe buze picături de rouă. În somn, sbuciumul lor e invizibil ca razele ultraviolete și atunci simt între vis și trezvie odgoane cum îi leagă. Și ca o oglindă oceanul îi înghite.

Liane cresc în brațe multiple și înghirlandează coastele cu o tăcere verde și oamenii sînt lipiți de mijloc ca în cărțile de joc și, ca și ele, se mișcă orizontal.

Scriu. Incep o frază care o trăiesc noaptea lunecînd prin triaje: gîtul de girafă al reverberelor —

■ Rînduri dintr'un memoriu sentimental In valoare de lei una mie

d-lui M. H. Maxy

...Nu eu sunt cel chemat să croiesc altă albie unor instincte ce curg mai mult subteran decît la suprafață...

...O inegalanță, o gafă, nu constituie un cataclism... am înțeles să-mi pun totdeauna la adăpost prietenia, ca seismografele în cavouri. Chiar cînd înregistram o depresiune, eram sigur că edificiul nu va suferi, atîta vreme cît nu se va atenta voit la soliditatea lui... socotit însă, că simplele estocade, șocurile benine, nu pot experimenta tăria unor sentimente... și iată fatal, edificiul aruncat în aier, cu seismograf cu tot...

...Aflu că tu ești autorul punerii mele sub interdicție... Baltazar a redevenit peste noapte un om cu care se corespunde urban... Rîndurile mele prietenești (chiar după indignarea „ta“) ar fi trebuit să apară ca o „reparație“ a unei „greșeli“ săvîrșite de mine... Cu regret, cu durere, constat că mă oglindeam în iluzii... Suport deci singur vindicta unui sentimentalism ce n'a isbutit să rodească decît omizi...

...Romantismul meu e de pajiște, nu de cabinet.

...Și fiindcă prefer Omul, revin la mine...

f. brunea

P. S. Inutilă orice explicație.

s. perahlm

Z O D I A C

XVI

Cu peisagiul păstrat în ochi ca într-o sticlă,
 Singele unui viitor apropiat prin spuma dimineții,
 Cu păsările ca niște rochii ale aierului sfișiate în cordaje,
 În vreme ce catargul a atins buza viziunii nordice,
 S'auzi cum cîntă ghiața'n stridentele-altitudini,
 Cum se vestesc în trîmbiți oglinzile ucise,
 O vioară de-apă trece prin sumbrele cristaluri,
 Și-orchestrele'n cascade sub bagheta furtunii,
 Cu dansatorii căzuți într-o tristețe bruscă
 Și un alai de aurore prin fulgerele nuptiale,
 Cu somnul transparent prin lumina perpetuă,
 Anunță nouilor spații saltul semeț al zilei,
 Aruncă sacii cu stele în galopul cailor lacomi,
 Și frenezia zării spălate'n răceala clară,
 Sticlind în diamantul din foamea lupoaicelor la pîndă,
 Rînjește'n focul ca o șopîrlă sărind prin ierburile vocii,
 Se regăsește'n fructul cu simburе și vierme,
 Și sună o oră a minții prin clopotul de astre,
 Asvirle'n cușca uitării trupul ca pe-o mînușă
 Și spiritul ca un rege își pune coroana supremă
 Bătută'n nestemata miraculoas'a morții,
 Cu-o revelație ruptă dintr'un colier de bufnițe
 Cînd singele-i dublura în haina unei inimi,
 Cînd prin munții respirației înalte trece o corabie,
 fantastică,
 Și o recoltă nouă se revarsă pe șesurile cunoscute.

ilarie voronca

„ZODIAC“

m. h. maxy

T O A M N Ă

— Ești mai înalt, astăzi, decît în toate zilele!
 — Mi-e azi dor de steaua mea mai mult ca întotdeauna.
 — Figura ta e mai albă și glasul mai subțire!
 — Visul mă pregătește pentru ospățul lui.
 (Ironia a fost numai pentru mine).

În bruma serii m'am trezit numai cu bruma și atunci am simțit că a fost cineva lingă mine, care mi-a vorbit. (Cuvintele și răspunsul s'au oprit ca becurile nemișcate, pe cînd bruma se apropie să le înăbuse).

Dar glasul se desface ca o iederă și trupul încolăcit se întoarce, caută disperat ca un om ce cade în mare la începutul somnului.

Și iată glasul se întregește, din aier se desprinde catifeaua brațului, a feții, a hainei, șoapte...

Oamenii trec și se pierd în bruma serii. Nimeni nu-i mai caută.

Și oamenii, deaceia, trec din ce în ce mai mulți.

O singură pereche e în fața mea ca într-o oglindă, și fiindcă sunt asemenea brumii, ea trece prin mine și nu știe.

Gîndurile stau ca o jucărie într-o magazie. Născute din lemn și hîrtie, n'au fost niciodată vii.

Iată mă întorc spre mine și mă întreb cine sunt.

Pietrele și gardul, vîntul și cîinele, nourii și stîlpii și oamenii din seara aceasta nimic nu e despărțit de mine și zadarnic cerc să mă pipăi pe mine, numai pe mine.

Căci toți suntem o născocire a brumii.

Sufletul atîrnă ca o rufă umedă.

raul iulian

E S C U R S I E

Stau în picioare, cu lopețile în mînă, aplecat ca de-o povară.

Barca lunecă'n gol pe panglica de apă încercuind cîmpia.

Mersul ei e strîmb.

Cine-i în spatele meu?

Liniștea bolborosește tăceri de păpurîș.

Apa lucie curge ca o lavă.

Copacul pustuiului își face cruce.

Fruct galben ca o candelă de bronz suspendată'n spațiu.

Am mușcat cu furie din mărul în care erau încrustați dinții ei.

Seva lui m'a amețit.

Cu capul vijîind am lunecat mai departe.

Nemărginirea-i a cîmpiei sau a timpului?

Brusc, barca s'a oprit.

Gară mică, melancolică și curată ca un closet burghez.

Tăcuți, ca niște păpuși de lemn, oamenii stau pe două rînduri în fața ghișeului de bilete.

Portarul hîd deschide ușa automat.

Cu barca în brațe am trecut prin gară și-am poposit în partea cealaltă.

La un geam, ca un dos de găină jumulită, un zîmbet trist de fată.

Cerul e învelit în piei murdare de bivol.

Am privit disperat înainte să văd dacă voiu putea ajunge înainte de deslănțuirea furtunii.

Mai aveam de mers trei sferturi de oră.

a. zaremba

EXASPERAREA CREIATOARE

La începutul acestui al patrulea an, schema exasperării creiatoare — una din cele câteva glande din a căror tulburătoare secreții pornește toată activitatea noastră în febră și în contra-sens — vine, nu cu virtualitatea unui program pe care ni l-am propune realizării, ci de pe un plan deja experimentat până la o identificare cu ființa noastră, pentru a pune în lumină mecanica acțiunilor care ne animă, și pentru a preciza raportul dintre ele și succesiunea de evenimente care ne încadrează constituindu-ne contemporaneitatea.

Aplecarea deasupra hîrtiei ca peste o oglindă cu apele de cositor otrăvite, fructele acestui mit de transfigurare cu îndirjire apărute de a nu fi socotite cumva drept literatură, refuzul de a lua cunoștință de existența unor scriitori cu recunoscută și apropiată activitate, dar în schimb revindearea altora fără nici o legătură aparentă cu noi, făcîndu-i să țîșnească tocmai aici din vreun colț al planetei sau al timpului trecut, toate aceste manifestări constituind țesătura fizionomiei noastre comune, apar acum ca decurgînd dintr'un acelaș principiu care le activează și le justifică.

Principiul viețuiește în adîncimile inițialului, în mobilul dela baza acțiunilor noastre într'una creație, a cărei împărțire într'o polaritate de cel mai strict antagonism face ca și realizările să poarte sub coaje ca pe un sînge caracteristicile unuia din cei doi poli sub a cărei zodie au fost înfăptuite.

Sînt deoparte acțiunile pornite din dorința de a activa într'un domeniu ale cărei posibilități constituiesc un ideal spre care se năzuește și pentru a cărei ajungere se depun străduințe continue, susținute melodic cu o meschinărie de contabilitate a cărei acreală fatal va trece și în realizări, dîndu-le înfățișări de penibile suficiențe, de încîntări minore, de leșinuri în satisfacție.

Dar în jurul polului opus se grupează o desfășurare de forțe pure, declanșate numai dintr'o inexorabilă necesitate de reacție, dintr'o trebuință chinuitoare de mișcare ca în fuga cuprinșilor de flăcări.

Realizările printr'o astfel de dinamică vor fi întotdeauna pe un plan spre care vor converge virtuțile unei estetici de puritatea și incandescența unui vîrf de platină prin care s'ar fi scurs un trăsnet.

Reprezentarea acestei polarități de mobil în literatură împarte întreaga ei geografie în două peisaje cu aspectul în violentă opoziție și consistența acestei esențiale diferențieri alimentează izolarea și atitudinea noastră față de fenomenul literar care ne înconjoară și a cărei desconsiderare are un substrat mai trainic și mai permanent decît seria de intransigențe juvenile cedînd apoi treptat odată cu înaintarea în vîrstă și cu acceptarea unui loc printre valorile pe cari le contestase.

Coheziunea grupului nostru actual nu pornește din specularea diferențierilor ideologice de școală, de generație sau ale oricărei alte doctrine, ci din puternice diferențieri organice, din situarea noastră prin temperament, dintr'odată în cîmpul magnetic al polului

scriu, fiindcă viața mă exasperează

patronînd activități în perpetuă răzvrătire împotriva oricărei așezări în confortabil, împotriva însăși a întregii literaturi al cărui mobil este tocmai o rîvnire a confortabilului.

Fiindcă toată această producție literară prin care trecem ca printr'o baltă, fără să ne ciocnim de stîncă vreunei țării oarecare de gîndire sau de pasiune, pornește din veleități, din dorința de a face literatură. Din dorința de a ajunge într'un punct învestit cu demnitățile și privilegiile legate de noțiunea de „scriitor“. Și cărțile efectuate sub o astfel de egidă, cu oricît talent ar fi scrise, oricît de conforme estetice lor ar fi, vor avea întotdeauna un aer de slugi personale ale autorului, create numai pentru a-i servi o ascensiune pe care și-a propus-o. Frumusețile lor, vor fi frumuseți unse cu vaselină. În afară de lunecarea comodă în satisfacții, nu vor isca nici un trăsnet, nici un cataclism. Revoltele din ele nu vor arde nici un creier. Vor fi doar un prilej de emoții cu durată și intensitatea de dinainte stabilite ca în prăvăliile sistematice din montagne-russe. Nici o flacăra. Nimic care să prăbușească, nimic care să înalțe. Satisfacții minore. Prezentarea celui mai de tensiune conflict e literatură, adică deturnarea lui pe un plan de dulce și scăzută înțelegere în care felul comod de a-l trata vine peste strălucirea lui inițială ca o petă de grăsime.

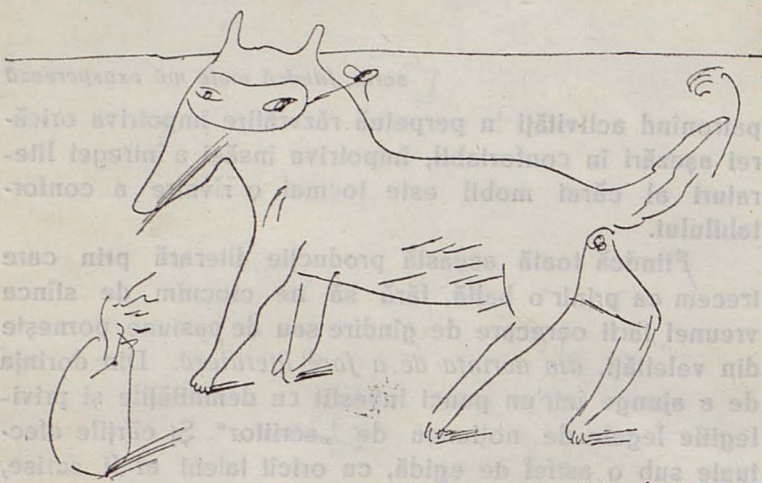
Procedeul acesta nu va lăsa niciodată o idee să isbucnească în virtuțile ei, autorul și-o va aservi și o va ciopli întotdeauna în formă de fotoliu. Cartea-fotoliu. Întreaga operă trebuind să aibă neapărat forma unui pedestal, pentru aceasta permițîndu-se toate lașitățile și mai ales lașitatea de gîndire.

Și astfel literatura, o bălăceală totală în confortabil, fiecare gînd îngrășînd ca o friptură, fiecare gram de poezie consumat cu o onctuoasă bucurie, spre nedumerirea și desgustul vieții de risc total pe cari o duc cei acțivind sub magnetismul polului în răzvrătire.

O sentință înscrisă în sîngele nostru, ne-a fixat pentru totdeauna de dinamica acestui pol într'un voiaj de fatalitatea și proporțiile destinului.

Și activitatea noastră prin cerneală e o tragedie departe de orice veleități de a face literatură. A ne realiza în scris, nu e pentru noi un ideal spre care să ne extaziem ca înspre o aureolă. Scrisul nostru nu e căutarea de a ajunge într'o lume pe care am năzui-o, ci trebuința implacabilă de a evada din alta care ne exasperează. Nu exasperarea împotriva unei lumi, unei țări, unei categorii oarecare ci o exasperare totală, organică. O exasperare cosmică.

Exasperarea ca substanță a viețuirii. Exasperarea ca o mîină de plumb trecînd apăsător peste existențe, rupîndu-le din adînc fructele roșii ale febrei. Exasperarea ca o stea polară. Exasperarea ca un teasc pentru zdrobitul inimii, pentru stoarcerea din ființă a celor mai esențiale sucuri. Exasperarea ca un nimb, ca o cunună de spini. Exasperarea ca un inger păzitor pentru neîmpotmolirea în satisfacții. Exasperarea ca un pat de tortură și scrisul, singurul nostru gîtlej.

victor brauner

✧ Scrisul, o acțiune în panică. E ca o fugă dezaspirată după aier pe o planetă cu atmosfera rarefiată. Un spasm și un scrișnet de fiecare clipă. O apariție cu singele în flăcări, cu buzele crăpate de o sete fără elixir. Imposibilitatea de a găsi un gând care să nu ardă, o imagine care să nu ne fie în același timp o rană pe retină. Imposibilitatea ideii de confort. Inima noastră e plămuită din pământul de veșnice cutremure ale Japoniei. Un gând e un cataclism, un gând trece prin noi într-o mistuire a oricărei posibilități de așezare, într-o umplere cu nisip arzător a oricărei intenții de oază. ✧

Viața noastră e arsă de conflicte. Dinamul nostru, o luciditate corosivă intentind un drastic și permanent proces lumii de dinafară și nouă înșine. Exasperarea noastră e o exasperare pură. O exasperare împotriva a tot ce există, o exasperare împotriva a tot ce nu există. O exasperare împotriva noastră. O exasperare împotriva exasperării. O exasperare împotriva fiecărui lucru căruia trebuie să ne supunem și o exasperare împotriva fiecărui lucru pe care îl învingem și nu i ne supunem. Totul cu o intensitate, cu un tumult făcând ravagii.

Și peste scrisul pornit dintr-o astfel de mecanică sufletească, eticheta „literatură” ar veni ca o contrafacere ca o insultă.

Formăm o lume altfel, cu totul desfăcută de organizația literaturii. Și nu noi suntem singurii și nici cei dinții. Toate figurile halucinate ale trecutului, toți cei al căror nume a fost aici pomenit cu sfințenie: Jarry, Rimbaud, Lautréamont, Poë, sau alții dispași, de pe alt plan, dar de sub aceeași zodie: Wilde, Dostoievski, Nietzsche, Gide, Dessesaignes, au fost cele mai desăvârșite exemplare de exasperați.

Și revendicăm de a fi din aceiaș substanță pe toți pictorii ale căror pînze au clătinat lumea ca niște cutremure, dela desenele ch nuite ale vrăjitorilor și posedaților de diavol din evul mediu, prin Goya pînă la Chagall și ceilalți cari au început să vină din ce în ce mai numeroși și mai convulsionați.

Și ascendența noastră se urcă încă mai departe. Toate voiajurile vechi, toate salturile neprevăzute în gândire cari au dus la o lărgire a lumii dedinafară sau de dinăuntru, au fost faptele unor exasperați. Exasperarea ca o pecete a autenticității de turmentare.

Investiți cu ea, formăm un grup al cărui blazon este sbuciumul și neliniștea noastră. Nu ne vom opri nicio dată să tragem gard împrejurul nostru, să ne gospodărim

în vreo valoare oarecare. Lumea de dinafară de noi e un incendiu. Lumea de dinăuntru nostru e alt incendiu. Și alergăm între ele pe o culme, care e luciditatea noastră delirantă — toate luciditățile neaservite sunt delirante.

Nu ne aparținem. Suntem ai unei contimporaneități care ne reclamă, care ca o caracatiță își întinde spre noi tentaculele unor probleme unor turmentări cărora ne abandonăm întreaga existență.

Ne așezăm astfel ca o za în plus la capul unui lanț foarte lung. Suntem moderniști numai întrucît ne menținem într-o permanență agitație, numai întrucît nu presupunem nici o anchiloză. Dar avem o tradiție de mii de ani. Înaintașii noștri sînt toți cei cari dela început s'au sbătut și s'au svîrcolit pe planetă ca și cum coaja ei ar fi fost un grătar prin care s'ar fi putut prelinge limbile focului de dinăuntru într-o mîngiere de leziuni și spaime.

Acum e rîndul nostru. Nu vom trișa. Ne lipsește facultatea de a putea ignora cu candoare gustul unor adevăruri de acid sulfuric. Pleoapele noastre închise, măresc mai mult aciditatea imaginilor. Masa deasupra căreia scriu, e un rug. Dacă alții își caută prin scris un drum și un sfîrșit de satisfacții noi cari știm, cari avem conștiința chinuitoare a existenței noastre de aici pentru o singură dată, că numai acum în întreaga scurgere a timpului ni se permite să vorbim, înainte de a intra din nou în marea făcere ne este cu neputință să ne desconsiderăm tragedia existenței, să ne mulțumim cu paliative, să ne pretăm la morfolirea acelorăș teme variind între idilă și adulter, vrem altceva, o necesitate organică — poate izbucnirea în clipa asta și în noi, a tuturor durerilor acumulate de ființă în atîtea miliarde de ani — ne face să ne răscolim în adîncuri, să spunem totul într-o firimare a lumii ca a unei oglinzi, tot ceiace s'a ocolit, tot ceea ce a fost deasupra oamenilor ca o vraje și ca un jug, și gustăm din tăria lumii ca dintr'un sublimat, fără a ne conserva, fără a ne teme că am putea sfîrși într'un fel pe care restul oamenilor l'ar numi catastrofă.

geo bogza

Indrăgostite

Ele au umerii înalți
Și aierul răutăcios
Sau figuri cari tulbură
Increderea este în piept
La înălțimea unde zorile sînilor li se ridică
Pentru a desbrăca noaptea
Ochi să spargă prundiș
Surisuri fără să gîndești la ele
Pentru fiecare vis
Vijelii din țipete de zăpadă
Lacuri de goliciune
Și umbre dezrădăcinate

Trebuie să le credem pe sărut
Pe vorbe și privire
Și să nu săruți decît săruturile lor
Eu nu arăt decît fața ta
Furturile mari ale gîtlejului tău
Tot ceiace cunosc și tot ceiace nu cunosc
Dragostea mea dragostea ta dragostea ta dragostea ta

In românește de sașa pană

paul eluard

ANDRÉ BRETON: Deuxième manifeste du surréalisme.

ANDRÉ BRETON et PAUL ELUARD: L'imaculé conception. Poèmes.

BLAISE CENDRARS: Rhum, Roman.

COMMERCE: Revue. Janvier 1931. Benjamin Fondane public „Ulysse” (fragments inédits).

A L. ZISSU: Erelicul dela Minăstirea Neamțu.

O prezentare a acestei cărți cu eroi animați de o preocupare mistică ducându-i la o acțiune cu o factură total suprarealistă, va fi făcută în nr. viitor.

Prietenul nostru pictorul CORNELIU MIHĂILESCU va deschide în cursul acestei luni expoziția ultimelor sale lucrări în galeria librăriei Hasefer.

O anticipare asupra dublei sale isbuliri în materie și în public, nu e cîluș de puțin prematură și expoziția o va confirma.

CURIOZITĂȚI.

Pentru un poem și un articol semnat Geo Bogza, numărul precedent al revistei „Unu” a fost confiscat. Pentru o nouă sgîndărire a acestei perversiuni, semnalăm d-lui agent judiciar al prefecturii poliției capitalei următoarele volume și reviste în cari cuvintele atențază la bunele moravuri:

1. Ion Barbu: *Joc secund* (Edit. Cultura Națională, 1930) „Guri cască cînd Nastratin”. — pag. 88.

2. Mihail Eminescu: *Poesii* (Ediția Titu Maiorescu 1889 și următoarele) „Kamadeva Zeu indic”. — pag. 309.

3. Octavian Goga: *Poezii* (Ed. VI. Cartea Românească f. a.) „Cu păr roș ca cărămida”. — pag. 88.

4. *Capricorn*. Decembrie 1930. No. 2 „la mijloc” D-na Hortensia-Papadat Bengescu. Reproducerea interzisă — pag. 32.

„Adeverul Literar” din 25 Ianuarie 1931 (Anul X; No. 529) publică traducerea unei schițe de umoristul Roda-Roda, intitulată *Generalul Johann Kiefer*. Am citit-o iscălită și G. Brăescu la pag. 19 a volumului „Un scos din pepeni” (Ed. Ancora f. a.) sub titlul *Cele trei elemente*.

Scriitorul Aureliu Cornea, cîlva timp înainte de moarte a încredințat D-lui Cezar Petrescu manuscrisul unui roman. Se svonește că D-l Cezar Petrescu l'ar transcrie pentru a-l publica pe numele său, în tiparnița unei mari edituri. Poate e chiar „Comoara regelui Dromichet”. D-sa e dator o explicație.

sașa p.

OAMENI ȘI LITERAȚI.

Posesorul unui nume de mare importanță literară, pentru care am comis un fapt de amabilitate, dedicîndu-i acum cîțiva ani un întreg număr de considerațiuni critice, cumularul sentimental al altor simpatii, a binevoit să dea publicității amintiri dintr'o cetate în care numai cei certați cu așa zisa anumită morală, au acces — În acest volum de amintiri, unul din colaboratorii noștri de peste graniță dă prilej unei caracterizări concepute din seva pesilențiată a unei deosebite personalități. Începătorul de 22 ani, odinioară în timiditatea feciorelnică, a căutat să-și mărturisească în scris, ca nimeni altul în acea vreme, admirația pentru insul tuturor adulărilor de astăzi. O bravadă atunci și o credință care s'a perpetuat pînă astăzi.

Crunt, polemistul căptușit cu osînză și talent, își biciuie cu acelaș impetuos elan adversari și prieteni. Dintr'un plus sufletește, un anumit fel de înțelepciune; și mai ales dintr'o stridentă diferență fizică. Unul, cel blestemat, subțirăteț, cu tulle blonde și ochii verzui de văzduh și doruri, celălalt rotund și sășios de sine, cu aspectul ceață-jeanului din periferia oricărui firg ollenesc.

Și în acelaș volum, printre cei ce au găsit în pana acestui făt veninos aceeași alitudine scabroasă, e și personagiul pe lîngă care polemistul de astăzi, și-a căutat o situație, la începuturile carierei.

Și panegiricul de acum, își găsește pe aceeași linie, o paralelă de aceeași calitate sufletească, în rîndurile de acum 2-3 ani ale unui

alt scriitor cu suris bun și bisericească talie, care din aceeaș sfîntă și înțeleaptă înțelegere, a binevoit să afurisească memoria aceluiaș ce-a fost încurajatorul și susținătorul lui Luchian, Ressu, Tonitza, Argezi, Galaction etc., și care i-a oferit, pe lîngă modesta lui prietenie și hrana cea de toate zilele, și o casă în care și astăzi se adăpostesc ciolanele odraslelor Sfinției Sale.

Întru caracterizarea generației înaintașilor noștri, aceste considerente, dovedesc suficient pentru o biografie, care probabil va fi scrisă altfel, dacă vom evita să preluăm noi sarcina.

m. h. m.

OTILIA CAZIMIR SAU VICIUL IPOCRIZIEI.

N'am fi găsit necesar să vorbim serios despre D-ra Otilia Cazimir dacă n'am fi citit într'un bilanț literar următoarea sentențioasă afirmație: „Cîntec de comoară al D-rei Otilia Cazimir este singurul volum de versuri care merită (sic!) să fie citit din producția poetică a acestui an”, și nu ne-am fi temut că s'ar putea găsi oameni cu totul străini de anumite sforări moldovenești cari s'o creadă și cari să nu se indigneze în ziua cînd D-l Mihail Ralea, care este galant și în parlament, ar veni cu un amendament la legea premiilor naționale de poezie și ne-am pomeni cu D-ra Otilia Cazimir înzestrată cu 100.000 de lei pentru a-și legitima concubinajul său spirital cu nevinovatul de cele poetice G. Topîrceanu care și-a primit din timp parlea.

Dar în afară de mediocră și de reprezentativă a unei mentalități înțelegînd poezia ca pe un fel de fleac drăguț cu danteluțe și pamblicuțe asemeni pantalonășilor pe cari îi poartă bunicile noastre, D-ra Otilia Cazimir se mai bucură încă de un viciu: al ipocriziei. Al acelei ipocrizii burgheze care în educație numește un anumit organ „păsărică”. Suntem siguri că toată candoarea și toate gingășiile din poemele D-sale nu pornesc dintr'o fire visătoare (?), ci din ipocrizia aceea pe care cu desgust o vedem prelungindu-se pînă în poezie. Numai în virtutea ei mai poate cineva să falsifice și să dea caracterul acesta dulceag naturii de tragedie și scrișnel a dragostei.

Femeile pe cari sexualitatea le-a făcut să trăiască efectiv, femeile cari au simțit esențial nu pot fi decît înjosite de felul acesta în care una dintr'a lor a găsit cu cale să le cînte: minore, domestice, gata să se dea peste cap și să facă giumbușlucuri. Deacea versurile D-rei Cazimir merită să fie citite, iar premiarea sa n'ar putea fi decît bine venită.

g. b.

ERATĂ: Rîndul al treilea de jos din poemul „Îndrăgostite” a se citi *Furtuni'e mari ale gîtlejului tău*.

COLECȚIA revistei pe trei ani de apariție împlinită lei trei sute.

Ultima oră

Cerul e un năvod cu licurici de aluminiu pri-nși în iazul întunericului.

Greierii au furat signalele sergenților pe cari le oferă - foarte muzicali - broaștelor.

Șiragurile stelelor pulsează bătaia cerului în inima ochilor.

Luna este scuipatul cîmîtirului cu tuberculoși, în batista cerului.

Sub geamul de bordel al lunii, îngerii își prime-nesc cămășile de crini.

De ce dirijorul de orchestră caută, printre orchestra-nți, un colac de salvare?

Ați văzut reclama luminoasă a creierului mic?

Nu vă jucați cu stele: EFECTE DIURETICE.

moldov

unu

apare în prima duminică a fiecă-rei luni, girant responsabil: semnatarul fiecărui articol.